

PRZYSTANEK HISTORIA

Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki

C Z E R W I E C **2016**

- WYSTAWY • KLUB „GROTA” •
- LEKCJE Z HISTORII NAJNOWSZEJ • SPOTKANIA Z KSIĄŻKĄ •
- CZYTELNIĄ I KSIĘGARNIĄ • KONFERENCJE •
- WYKŁADY • WARSZTATY •

**OTO NASZ ROZKŁAD JAZDY.
KUPONY UMIESZCZONE NA OKŁADKACH
BĘDIEMY WYKORZYSTYWAĆ PODCZAS
NASZYCH SPOTKAŃ Z NIESPODZIANKĄ.
PRZYJDŹ I ZOBACZ, Z CZYM MOŻESZ WYJŚĆ!**

SPOTKANIE NR 1

► 1-16 CZERWCA

Wystawa **Pojednanie / Versöhnung in progress... Kościół katolicki i relacje polsko-niemieckie po 1945 r.** przygotowana przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” oraz Maximilian-Kolbe-Stiftung przy wsparciu Konferencji Episkopatów Polski i Niemiec. Wystawa opowiada o roli Kościoła katolickiego w powojennym procesie pojednania pomiędzy dwoma narodami, które wzajemne relacje budowały na morzu ruin i wzajemnej wrogości – skutkach II wojny światowej. Ten trudny proces, który wciąż nie może być uznany za zakończony, miał od początku wymiar europejski, a inicjatywy podejmowane w tej kwestii przez Kościoły Polski i Niemiec stanowią fundament dzisiejszego kształtu zjednoczonej Europy. Co ważne, w przeciwieństwie do pojednania niemiecko-francuskiego, które było inspirowane i przeprowadzane przez elity polityczne obu krajów, pojednanie polsko-niemieckie było inicjowane oddolnie, wbrew władzom, a nawet wbrew większości społeczeństwa, dzięki odwadze i determinacji pojedynczych osób, często kierujących się wartościami chrześcijańskimi.

► 17-30 CZERWCA

Wystawa **Bogu i Polsce. Harcerstwo niepokorne i niezależne w „Polsce Ludowej” (1945–1990).** Wystawa jest poświęcona

SPOTKANIE NR 2

dziejom harcerstwa w PRL, tj. od 1945 do 1990 roku. Jej celem jest przedstawienie losów polskiego harcerstwa w okresie po II wojnie światowej w państwie komunistycznym. Szczególny nacisk został położony na lata 1980–1989, kiedy niezależne od władz komunistycznych środowiska harcerskie odrodziły się, wysuwając postulat odnowy Związku Harcerstwa Polskiego w oparciu o tradycyjne harcerskie ideały.

► 1 CZERWCA (ŚRODA), GODZ. 12.00

Finał Konkursu im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszy Debiut Historyczny Roku. W konkursie mogą brać udział autorzy niepublikowanych prac magisterskich i doktorskich poświęconych historii Polski i Polaków w XX wieku. I nagrodą w obu kategoriach jest wydanie pracy w formie książkowej przez IPN i IH PAN.

► 1 CZERWCA (ŚRODA), GODZ. 17.30

Promocja książki Marka Wierzbickiego **Zygmunt Lechośław Szadkowski. Harcerz Żołnierz Obywatel.** Rozmowę z udziałem prof. Tadeusza Wolszy i prof. Marka Wierzbickiego poprowadzi dr Sebastian Piątkowski.

Książka ma zrekonstruować ścieżki życia Zygmunta Lechośława Szadkowskiego – polskiego działacza politycznego, harcerskiego i społecznego okresu II wojny światowej oraz emigracji politycznej po 1945 r. Mimo niewątpliwych osiągnięć i zasług postać Szadkowskiego była i jest – poza niewielkim środowiskiem londyńskim, gdzie przez dłu-

SPOTKANIE NR 3

SPOTKANIE NR 4

gie lata żył i pracował – właściwie nieznana, na co złożyła się przede wszystkim polityka władz komunistycznych konsekwentnie przemilczających lub zniestawiających działalność emigracji niepodległościowej po II wojnie światowej. Dlatego celem tej biografii, będącej pierwszym szerszym opracowaniem losów Zygmunta Szadkowskiego, jest ocalenie od zapomnienia i wydobyć na światło dzienne jego dokonania, ukazanie jego roli w ważnych wydarzeniach i przemianach dwudziestowiecznej Polski. Publikacja, przybliżając dzieje Szadkowskiego, przypomina losy tysięcy polskich emigrantów politycznych, którzy po zakończeniu II wojny światowej wybrali życie poza granicami ojczystego kraju, w proteście przeciwko sowieckiej dominacji w Polsce.

.....
▶ **2 CZERWCA (CZWARTEK), GODZ. 10.30**
Symposium naukowe **Mauthausen-Gusen niemiecki obóz koncentracyjny miejscem zagłady polskiej inteligencji i polskiego duchowieństwa (1940–1945)**.

Szczegółowy program:
www.przystanekhistoria.ipn.gov.pl

.....
▶ **2 CZERWCA (CZWARTEK), GODZ. 15.30**
Szkolenie metodyczne dla nauczycieli poświęcone wykorzystaniu publikacji Oddziału IPN w Łodzi **Puzzle edukacyjne IV rozbiór Polski** na lekcjach historii. Puzzle można wykorzystywać na lekcji historii na wszystkich poziomach nauczania: jako ćwiczenie zapoznające uczniów z mapą historyczną lub jako grę edukacyjną z wykorzystaniem mapy i kart

informacyjnych. Uczestnicy zajęć (pierwszych 20 osób z listy) otrzymają bezpłatne egzemplarze dla szkoły. Organizatorami szkolenia są Przystanek Historia, Oddział IPN w Łodzi oraz Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń.

Zapisy: Magdalena Frąckiewicz-Wiśnioch (magdalena.wisnioch@wcies.edu.pl).

.....
▶ **2 CZERWCA (CZWARTEK), GODZ. 17.30**
Prezentacja książki Pawła Ziętarey **Anders, Korboński, Sieniewicz. Szkice z dziejów Drugiej Wielkiej Emigracji**, opublikowanej przez Wydawnictwo LTW. Spotkanie z autorem z udziałem Stanisława Gebhardta, świadka historii, jednego z przywódców emigracyjnego Stronnictwa Pracy, poprowadzi dr Wojciech Stanisławski, redaktor magazynu „Rzeczpospolitej” „Plus Minus”.

Publikacja obok tekstów poświęconych tytułowemu bohaterom przynosi artykuły dotyczące m.in.: emigracyjnej chadecji, londyńskiego „Dziennika Polskiego i Dziennika Żołnierza”, paryskiej „Kultury” i działalności jednego z najbardziej barwnych agentów wywiadu PRL w Stanach Zjednoczonych. Zawiera także niepublikowane wcześniej materiały z ocalałej w archiwum IPN „teczki” gen. Andersa.

.....
▶ **3 CZERWCA (PIĄTEK), GODZ. 17.30**
Promocja książki Macieja Krzywosza **Cuda w Polsce Ludowej. Studium przypadku prywatnego objawienia maryjnego w Zabłudowie**. Rozmowę z autorem poprowadzi dr Marcin Markiewicz.

13 maja 1965 r. czternastoletnia Jadwiga

Jakubowska z podbiałostockiego Zabłudowa zobaczyła na łące Matkę Boską. Zdarzenie to wywołało mnóstwo nieprzewidzianych skutków na różnych poziomach życia społecznego – od modlitw katolickich i prawosławnych pielgrzymów na miejscu objawienia aż do powołania przez ministra spraw wewnętrznych Mieczysława Moczara komisji, która miała wyjaśnić, dlaczego milicja użyła przemocy w stosunku do przebywających tam ludzi. Książka Macieja Krzywosza przedstawia cud zabłudowski oraz jego społeczne skutki na tle innych podobnych zjawisk w Polsce Ludowej. Może być przyczynkiem do dyskusji o relacjach między religią a „nowoczesnością” w jej swoistej, prowincjonalnej wersji.

.....

▶ 4 CZERWCA (SOBOTA), GODZ. 10.00

Festiwal Komiksu Historycznego 2016. W programie: spotkania z rysownikami i scenarzystami, panele dyskusyjne, prezentacje nowości wydawniczych oraz rozstrzygnięcie IV edycji konkursu **Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie**. Szczegółowe informacje: anna.klimowicz@ipn.gov.pl.

.....

▶ 6 CZERWCA (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 15.00

Finał ogólnopolskiego projektu **Opowiem ci o wolnej Polsce** zorganizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, Instytut Pamięci Narodowej oraz Muzeum Powstania Warszawskiego. Celem programu jest przybliżenie młodym ludziom wydarzeń związanych z najnowszą historią Polski, pokazanie w jaki sposób na przestrzeni ostatnich dekad

kształtowało się społeczeństwo obywatelskie. Ważnym elementem pracy nad projektem są spotkania oraz wywiady młodzieży ze świadkami historii.

.....

▶ 8 CZERWCA (ŚRODA), GODZ. 17.30

Dyskusja **Deportacje 1936 r., Ukraina – Kazachstan: wymierzone w Polaków stalinowskie czystki etniczne** z udziałem prof. Mikołaja Iwanowa (Uniwersytet Opolski) oraz dr. Marcina Kruszyńskiego (IPN Lublin). Prowadzenie: Piotr Kościński (Fundacja Lelewela).

Podpisany 18 marca 1921 r. Traktat Ryski pozostawił na wschód od nowej granicy polsko-sowieckiej znaczące skupiska Polaków. Wg spisu z 1926 roku 782,3 tys. obywateli sowieckich zadeklarowało pochodzenie polskie. 28 kwietnia 1936 r. Rada Komisarzy Ludowych przyjęła rezolucję nr 776-120 o przesiedleniu Polaków „jako politycznie niepewnych” z Ukrainy do Kazachstanu. Przedłużeniem akcji deportacyjnych z Ukrainy była tzw. operacja polska NKWD przeprowadzona w latach 1937-38. Obie akcje pochłonęły ponad 100 tys. ofiar śmiertelnych.

.....

▶ 8 CZERWCA (ŚRODA), GODZ. 17.30

Oskarżenia o wierność i cnotę – spektakl o Żołnierzach Wyklętych przygotowany przez uczniów I LO im. Bolesława Limanowskiego w ramach projektu **Uczniowie obchodzą ważne rocznice historyczne**.

▶ **9-10 CZERWCA (CZWARTEK-PIĄTEK), GODZ. 10.00**

Konferencja naukowa **Nie (tylko) Partia? Organizacje społeczne w Polsce Ludowej 1944-1989 – geneza, funkcjonowanie, znaczenie.** Szczegółowy program: www.ipn.gov.pl.

▶ **10 CZERWCA (PIĄTEK), GODZ. 17:30**

Dyskusja z cyklu **Historia z Piotrem Skwieceńskim.** Tematem spotkania będzie rzeź wołyńska. Jak do tego doszło? Jacy szatani byli tam czynni? Czy wszystkich znamy? Będą o tym dyskutować badacze: Ewa Siemaszko oraz prof. Grzegorz Motyka, a spotkanie poprowadzi Piotr Skwieceński.

▶ **14 CZERWCA (WTOREK), GODZ. 9.30**

Konferencja popularnonaukowa **„Prysnął związek hitlerowsko-bolszewicki”.** Rozpad paktu Ribbentrop-Mołotow i jego konsekwencje dla sprawy polskiej.

▶ **14 CZERWCA (WTOREK), GODZ. 17.30**

Spotkanie z cyklu **Bohaterowie Wyklęci** poświęcone młodocianym więźniom łagru w Jaworznie. W programie pokaz filmu **Łagier Jaworzno** i spotkanie z zaproszonymi gośćmi – badaczami i świadkami historii. Gospodarzem cyklu jest dr Jędrzej Lipski, reżyser i dokumentalista. Spotkania zostały objęte patronatem TVP Historia.

▶ **16 CZERWCA (CZWARTEK), GODZ. 17.30**

Promocja książki Mariusza Sawy **Ukraiński emigrant. Działalność i myśl Iwana Kedryna-Rudnyckiego (1896-1995).** W rozmowie o książce udział wezmą: Prof. Roman Wysocki, dr Paweł Libera oraz autor – dr Mariusz Sawa.

Z okazji jubileuszu 75-lecia pracy dziennikarskiej Iwana Kedryna-Rudnyckiego Myroslaw Prokop powiedział: „Mówić o życiu Iwana Kedryna, to mówić o historii ukraińskiego narodu w XX stuleciu”. Refleksja nad wymienioną postacią, choćby ze względu na jej długie i toczące się wśród najważniejszych wydarzeń życie, ma tę zaletę, że umożliwia prześledzenie co najmniej dwóch istotnych dla dziejów Ukraińców epok: II Rzeczypospolitej i emigracji powojennej. Celem książki jest przyjrzenie się spuściźnie intelektualnej człowieka, któremu dane było działać na dwóch kontynentach przez niemalże cały wiek XX. (ze wstępu)

▶ **17 CZERWCA (PIĄTEK), GODZ. 17.30**

Promocja książki Adama Sitarka **„Otoczone drutem państwo”. Struktura i funkcjonowanie administracji żydowskiej getta łódzkiego.** W rozmowie o książce udział wezmą prof. Andrzej Żbikowski, dr Michał Trębacz oraz autor – dr Adam Sitarek. Chaim Mordechaj Rumkowski, Przewodniczący Starszeństwa Żydów w Łodzi, twierdził: „Moje getto to małe państewko ze wszystkimi tego zaletami i wadami”. Na 4 km² powierzchni, gdzie na rozkaz okupacyjnych

władz niemieckich stłoczono na początku 1940 r. ponad 160 tys. Żydów z Łodzi i okolicznych miejscowości, powstał organizm, który dysponował niezwykle rozbudowanym aparatem administracyjnym. Dr Adam Sitarek postawił sobie za zadanie opisanie jego struktur i funkcji. Efektem pracy jest publikacja, która została nagrodzona w Konkursie Historycznym Polityki w kategorii „najlepszy debiut”.

Spotkaniu towarzyszyć będzie prezentacja wystawy **Twarz getta – zdjęcia żydowskich fotografów z getta Litzmannstadt, 1940–1944**. Ekspozycja została przygotowana przez Fundację Topografia Terroru z Berlina we współpracy z Archiwum Państwowym w Łodzi, z którego zbiorów pochodzą fotografie.

► **18 CZERWCA (SOBOTA), GODZ. 11.00**

Zajęcia z cyklu Rodzinna Sobota dla dzieci w wieku 6-13 lat i rodziców. W związku z ogromnym zainteresowaniem Rodzinną Sobotą w tym roku zajęcia są prowadzone w dwóch równoległych grupach: dla dzieci młodszych (6-9) oraz starszych (10-13). Dla młodszej grupy przygotowaliśmy nowy cykl zajęć pt. **Co by było, gdyby zwierzęta mówily?** Głównymi bohaterami będą zwierzęta, których losy wpisały się w ważne wydarzenia w historii Polski i Europy. W czerwcu historię polskich symboli narodowych przybliży Orzeł Biały. Starsza grupa będzie uczestniczyć w zajęciach przygotowanych w oparciu o grę edukacyjną IPN **ZnajZnak**.

Informacje i zapisy:

magdalena.bogdan@ipn.gov.pl.

► **20 CZERWCA (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 13.00**

Spotkanie Klubu Historycznego im. Generała Stefana Roweckiego „Grotą”. Wykład o Czerwcu 1976 r. wygłosi dr Paweł Sasanka z Biura Edukacji Publicznej IPN.

► **20 CZERWCA (PONIEDZIAŁEK), GODZ. 17:30**

Prezentacja książki Marka Millera **Papież i generał** wydanej przez Narodowe Centrum Kultury i wydawnictwo Rosikon Press. W spotkaniu udział wezmą: dr Paweł Ukielski, zastępca prezesa IPN, rysownik Przemysław Truściński, twórca ilustracji do książki, oraz Marek Miller, dziennikarz, twórca Laboratorium Reportażu, autor publikacji. Książka jest próbą rekonstrukcji tajemniczego, przełomowego spotkania Jana Pawła II i Wojciecha Jaruzelskiego na Wawelu w 1983 roku. Tekst został wzbogacony komiksowymi planszami autorstwa trzech rysowników. „Choć nie jest to film, ma się wrażenie, że tekst pulsuje, dopowiada coś, co samymi słowami trudno wyrazić. Mistrzostwo mistrza reportażu, a Miller jest takim niewątpliwie, wyraża się w nowej, efektownej formie. W tym przypadku efektowny oznacza także efektywny, a więc skuteczny, w każdym razie przyciągający uwagę” (prof. Andrzej Paczkowski).

▶ **20 CZERWCA (PONIEDZIAŁEK),
GODZ. 17:30**

Jak wyszkolić oddanego funkcjonariusza?

Studium przypadku - spotkanie z cyklu **Laboratorium_archiwalne 1.0** organizowanego przez Przystanek Historia i archiwum Instytutu (Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów).

▶ **21 CZERWCA (WTOREK), GODZ. 17.00**

W ramach spotkania filmowego Klubu Historycznego im. Generała Stefana Roweckiego „Grotą” projekcja filmu **My z Cegielskiego** o krwawo stłumionym protestie robotników w Poznaniu 28 czerwca 1956 r.

▶ **22 CZERWCA (ŚRODA), GODZ. 17.30**

Spotkanie z cyklu **Krakowska Łoża Historii Współczesnej w Warszawie**. Osią dyskusji będzie książka **Wina i kara. Społeczeństwa wobec rozliczeń zbrodni popełnionych przez reżimy totalitarne w latach 1939–1956**.

W połowie ubiegłego wieku świat doświadczył totalitaryzmu w różnych odmianach. Narody, które przez to przeszły, nigdy już nie były takie, jak przedtem. Niektóre zmiany są nie do naprawienia – to pewne, ale czy przynajmniej można skutecznie domagać się naprawienia krzywd, uczciwego osądzenia zbrodniarzy? Wiemy tylko tyle, że sprawiedliwość nigdzie, nawet w krajach wzorcowej praworządności, nie dokonała się w sposób satysfakcjonujący dla ofiar. Czy to znaczy, że postulat wymierzenia sprawiedliwości za

zbrodnie totalitaryzmu musi na zawsze pozostać w sferze idei? Będą o tym rozmawiać dr Joanna Lubecka, dr Tomasz Łabuszewski oraz redaktor tomu dr hab. Patryk Pleskot. Prowadzenie: Roman Graczyk.

▶ **29 CZERWCA (ŚRODA), GODZ. 17.30**

Promocja III tomu serii **Studia nad wywiadem i kontrwywiadem Polski w XX wieku**.

W spotkaniu udział wezmą: prof. dr hab. Wojciech Skóra, dr hab. Przemysław Olstowski, dr Witold Bagieński oraz dr Paweł Skubisz, redaktor publikacji. Prowadzenie: Witold Gadowski.

Trzy lata temu ukazał się inauguracyjny tom **Studiów nad wywiadem i kontrwywiadem Polski w XX wieku** – pierwszej i dotychczas jedynej pracy zbiorowej, mającej ukazywać te służby, działające w naszym kraju od odzyskania niepodległości do końca stulecia. Książka spotkała się z dobrym przyjęciem, czego potwierdzeniem była bardzo duża liczba zgłoszeń do następnej publikacji w tej serii. Wydany w ubiegłym roku tom II prezentował szeroką panoramę tematów związanych z wywiadem i kontrwywiadem: od I wojny światowej, aż po schyłek lat 80. Tom **III Studiów nad wywiadem i kontrwywiadem Polski w XX wieku** potwierdza rozkwit badań nad służbami specjalnymi w naszym kraju. Przeważają w nim publikacje historyków średniego i młodego pokolenia, którzy zaproponowali w kilku wypadkach nowatorskie podejście do przedmiotu badań, a także wykorzystali dotychczas w niewielkim stopniu eksplorowane źródła.

**Przystanek Historia
Centrum Edukacyjne IPN
im. Janusza Kurtyki**

ul. Marszałkowska 21/25
00-628 Warszawa
tel. 22 576 30 04

www.przystanekhistoria.ipn.gov.pl
www.facebook.com/przystanek.historia

zapraszamy

poniedziałek – piątek 9:00 – 20:00

sobota 9:00 – 14:00

biblioteka/czytelnia

poniedziałek – piątek 9:00 – 18:00

księgarnia

poniedziałek – piątek 10:00 – 19:00

sobota 9:15 – 13:45